

**Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр українсько-європейського
наукового співробітництва**

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

ГЕНДЕРНІ СТУДІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОСЯГНЕННЯ

5 вересня – 16 жовтня 2022 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

УДК 305:378(063)
ГЗ4

Організаційний комітет:

Балинська Ольга Михайлівна – докторка юридичних наук, професорка, проректорка Львівського державного університету внутрішніх справ;

Євхутіч Ірина Миколаївна – кандидатка юридичних наук, доцентка, радниця ректора з гендерних питань Львівського державного університету внутрішніх справ;

Гловюк Ірина Василівна – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права Львівського державного університету внутрішніх справ.

Гендерні студії у вищій школі: сучасні виклики та досягнення :

ГЗ4 матеріали Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, м. Львів, 5 вересня – 16 жовтня 2022 р. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 120 с.

ISBN 978-617-554-078-7

У збірнику представлено матеріали Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, яке відбулось 5 вересня – 16 жовтня 2022 р.

УДК 305:378(063)

ISBN 978-617-554-078-7

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2022

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2022

ЗМІСТ

Гендерна рівність як основа демократичного суспільства Бабчинська Т. В.	6
Значення гендерної статистики в сучасній вищій юридичній освіті Боброва Ю. Ю.	10
Трагічний жіночий досвід у медіамистецьких проектах Боярська Л. В.	14
Гендерна рівність в умовах воєнного стану Васечко Л. О.	18
Особливості гендерної рівності в освіті та вихованні Возна Л. Б., Мельник О. В.	21
Обмежувальний припис та кримінальні провадження за ст. 126-1 КК України: питання судової практики Верховного Суду Гловюк І. В.	27
Проблематика підготовки фахівців у сфері протидії запобігання домашньому насильству Горбунова К. В.	30
Участь жінок в політиці та процесі прийняття рішень в Україні Дацюк Т. К.	34
Гендерна експертиза преси для дітей в Україні Дубецька О. О.	38
Гендерне право як елемент системи права Дудник Р. М.	42
Гендерні «нерівності» в журналістській вищій освіті Євдокименко І. М.	44
Gender equality: modern challenges Ishchenko T. V.	49
Гендерні ролі в інтерпретаційних моделях сучасної літератури (український та польський досвід) Крупка М. А.	51
Гендерна культура як невід’ємний чинник демократичного українського суспільства Матвєєва К. В.	55
Gender disproportion in society Nikitina I. P.	58

Напрями захисту жінок-мігрантів, біженок і шукачок притулку в Україні	
Піддубна А. В.	61
Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство як реакція держави на крайній прояви гендерно зумовленого насильства	
Попович О. В.	64
Стамбульська конвенція в контексті українського законодавства	
Приступенко Т. О.	67
Щодо обов'язкової участі представника потерпілого (фізичної особи) у кримінальному провадженні щодо осіб, які потерпіли від кримінального правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості, кримінального правопорушення, вчиненого із застосуванням насильства або погрозою його застосування	
Ракіпова І. В.	74
Домашнє насильство як крайній прояв гендерної нерівності у структурі навчальних програм	
Романцова С. В.	77
Комунікативно-гендерна компетентність майбутніх офіцерів Національної гвардії України як основа інформаційної безпеки України	
Романюк В. Л.	80
Книжка Ганни Улюри «Ніч на Венері: 113 письменниць, які сяють у темряві» (2020) як засіб формування критичного мислення й розвитку креативного письма в майбутніх журналістів	
Свалова М. І.	83
Роль жінки в національній ментальності українців: гендерний аспект	
Світлицька В. Р.	87
«Гендер і медіа» в освіті й науці	
Сидоренко Н. М.	90
Домашнє насильство як глобальне явище і соціальна проблема	
Сметаніна Н. В.	95
Формування гендерної культури у закладах вищої освіти	
Тимченко Ю. В.	98
Сексуальне насильство над жінками під час війни: морально-правовий аспект	
Тукаленко І. А.	101

Аналіз дотримання гендерної рівності у Кримінальному процесуальному кодексі України Циганюк Ю. В.	104
Гендерний вимір множинної соціальної ідентичності Шевченко З. В.	106
Українська державна політика гендерної рівності та її освітянський компонент Шевченко Н. В.	108
Вербальне вираження гендерних уявлень у мовленнєвій поведінці дітей (на матеріалі віршів Н. Забіли та Н. Поклад) Яковлєва О. В.	113

На думку автора це і є частковою прогалиною у правовому регулюванні гендерної рівності у нормах КПК України, а врегулювати це шляхом застосування загальних засад кримінального провадження неможливо. У такому випадку застосування за аналогією та запрошення захисника тієї ж статті в окремих випадках можна розглядати як порушення права на вільний вибір захисника. А тому, враховуючи викладене вище, КПК України потребує доповнень у частині того, що особі, яка підлягає освідчуванню та обшуку перед проведенням цієї процесуальної дії має бути запропоновано захисника з безоплатної правової допомоги тієї ж статті, що й вона, а у випадку, коли особа вирішила залучити захисника за договором – то на розсуд такої особи.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n458>

ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР МНОЖИННОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Шевченко З. В.

*кандидатка філософських наук, доцентка,
доцентка кафедри філософії та релігієзнавства*

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

Як ми зазначали у попередніх дослідженнях [1], [2], множинна ідентичність, застосована як модель для впорядкування складної соціальної ідентичності, створює можливості для пояснення, як людина може бути одночасно учасницею кількох соціальних ідентичностей – причому ці ідентичності не змішуються між собою, не заперечують одна іншу, а людина звертається до них у режимі переключення з однієї ідентичності на іншу. Це відбувається, так ніби людина за потреби міняє паспорт однієї країни на паспорт іншої, але зберігає при цьому громадянство обох країн. При цьому людина може користуватися мовами обох країн, звертатися до культурних традицій, інституцій обох країн тощо. Все це вимагає вищої культури соціальної комунікації, зокрема більш досконалого володіння соціальними компетентностями, пов'язаними з міжкультурною комунікацією.

Сучасна людина може підтримувати доволі складну версію множинної соціальної ідентичності, однак при цьому можливі не лише зміни окремих елементів цієї ідентичності, їхнє додавання або скасування, але й цілком можливе збереження такого складного профілю соціальної ідентичності протягом усього життя людини [1, с. 131].

Гендерна ідентичність є одним із складових елементів множинної ідентичності, яка визначає та формує значну частину поведінкових, психологічних, культурних та інших особливостей людини.

Гендерна ідентичність – це переживання та усвідомлення власної відповідності гендерним ролям, тобто сукупностям суспільних норм і стереотипів поведінки, характерних для представників/-ниць певної статі (або таким, що приписуються представникам/-цям певної статі суспільно-історичною чи соціокультурною ситуацією).

Потрібно розрізняти статеву ідентичність та гендерну. Людина може володіти чітко визначеною статевою ідентичністю (приналежністю до біологічної статі) та водночас мати труднощі із гендерною ідентичністю, переживати невідповідність фемінному чи маскулінному ідеалам. Гендерна ідентичність залежить здебільшого від соціокультурних чинників, а не від біологічної природи людини. Для зрілої особистості гендер стає заміною статі [3, с. 134].

У структурі гендерної ідентичності можна виділити три компоненти:

- пізнавальний – усвідомлення приналежності до певної статі й опис себе за допомогою категорій мужності-жіночності. Це Я-образ чоловіка або жінки, усвідомлення ступеня типовості або нетиповості своїх якостей як представника/-ці певної гендерної групи;

- оціночний – припускає оцінку рис особистості та особливостей рольової поведінки шляхом співвіднесення їх з еталонними моделями маскулінності-фемінності;

- поведінковий – саморепрезентація себе як представника/-ці гендерної групи, а також подолання криз ідентичності шляхом вибору поведінки відповідно до особистісно значущих цілей і цінностей [4, с. 64], [5].

Варто відмітити, що у сучасних гендерних і феміністських дискурсах (за виключенням деяких радикальних напрямів, таких, наприклад, як транс-ексклюзивний радикальний фемінізм) гендерна ідентичність не розглядається як бінарна даність. Означену позицію ілюструє явище трансгендерності – збірний термін, що використовується для опису людей з широким спектром ідентичностей (агендер, бігендер, гендер-флюїд тощо), чий гендер відрізняється від статі, зазначеної при народженні [6, с. 3].

Література:

1. Шевченко З. В. Плинна ідентичність і множинна ідентичність: спільне і відмінне у сучасній соціальній ідентифікації. *Evropský filozofický a historický diskurz*. 2019. 5(4). С. 130–134.
2. Шевченко З. В. Передумови соціально-філософської концептуалізації множинної ідентичності. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2017. Випуск 19. С. 63–73.
3. Горностаї П. П. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності. *Основи теорії гендеру: Навчальний посібник*. Київ : «К.І.С.». 2004. С. 132–155.
4. Малкина-Пых И. Г. *Гендерная терапия (Справочник практического психолога)*. Москва : Эксмо. 2006.
5. Словник гендерних термінів / укладач Шевченко З. В. Черкаси : видавець Чабаненко Ю. 2016. 336 с.
6. World Health Organization. *FAQ on Health and Sexual Diversity. An Introduction to Key Concepts*. Geneva. 2016.

УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ЇЇ ОСВІТЯНСЬКИЙ КОМПОНЕНТ

Шевченко Н. В.

кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
м. Миколаїв, Україна

Концепція гендера оформилася у 80-х роках ХХ ст. і слугує аналізу причин, що призводять до дискримінації як чоловіків, так і жінок. У перекладі з англійської (gender) “гендер” – стать, вид. Вперше цей термін вжито у 70-ті роки ХХ ст. для опису соціально визначених моделей поведінки чоловіків і жінок на відміну від біологічних [1, с. 34–35]. Гендерний аналіз, до якого вдалися спеціальні міжнародні Центри FACETS, “ОХАМ” (Великобританія), “AWID (Жінка у розвитку)” (США) дає підстави констатувати відсутність гендерного балансу в сучасному суспільстві. Тому з 90-х років ХХ ст. ООН та Європейський Союз започаткували концепцію гендерної рівності і захисту прав жінок до законодавчого запровадження у всесвітньому масштабі. Виходячи з наявності соціальної дискримінації жіноцтва, IV всесвітня конференція жінок у Пекіні та затверджена нею

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

ГЕНДЕРНІ СТУДІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОСЯГНЕННЯ

5 вересня – 16 жовтня 2022 року

Підписано до друку 17.10.2022. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 6,98. Тираж 100. Замовлення № 1122-171.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р